

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં
આર/વિશેષ નાગરિક અરજી નં. ૪૦૭૫// ૨૦૨૧
સાથે
નાગરિક અરજી (રહેવા માટે) નં. ૧// ૨૦૨૧
આર/વિશેષ નાગરિક અરજી નં. ૪૦૭૫// ૨૦૨૧

વિનોદ એમ. ભટ્ટ, મહા મંત્રી – વિરુદ્ધ –ભારત સંઘ

ઉપસ્થીતી :

શ્રી અસીમ પાંડ્યા, શ્રી આલોક ઠાકર સાથે પરિષ્ઠ વકીલ
સાન એસોસીએટ્સ એલએલપી (૮૬૫૫) અરજદાર (ઓ) નંબર
માટે. ૧,૨,૩ એમ. આર. દેવાંગ વ્યાસ (૨૭૮૪) પ્રતિવાદી
(ઓ) નંબર ૧,૨ માટે આરપીએડી (એન) દ્વારા સેવા અપાયેલ
(૬) પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૩ માટે

સમક્ષ : માનનીય ચીફ જસ્ટિસ શ્રી જસ્ટિસ અરવિંદ કુમાર
અને માનનીય શ્રી જસ્ટિસ આશુતોષ જે. શાસ્ત્રી

તારીખ:૨૮/૦૩/૨૦ ૨૨ **CAV** જજમેન્ટ

(ચુકાદો – માનનીય ચીફ જસ્ટિસ શ્રી જસ્ટિસ અરવિંદ કુમાર દ્વારા)

૧. આ અરજીના વિચારણા માટે જરૂરી ન હોય તેવી વિગતોને બાદ કરતાં, સંબંધિત

હકીકતોને નીચે મુજબ સંક્ષિપ્ત રીતે રજૂ કરી શકાય છે:

૨. વાદી એ એક સંગઠન છે જે તેના સભ્યોના કલ્યાણ માટે સામેલ કરવામાં આવ્યું
હોવાનું કહેવાય છે, જેઓ "જંતુનાશક રચના" ના ઉત્પાદનનો વ્યવસાય ચલાવી રહ્યા છે.
જંતુનાશકો અધિનિયમ, ૧૯૬૮ (ટૂંકમાં, હવે પછી "અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે

છે) અનુસાર બનાવવામાં આવેલા જંતુનાશકો નિયમો, ૧૯૭૧ (ટૂંકમાં, હવે પછી "નિયમો" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ના નિયમ ૯ હેઠળ ઉત્પાદન લાઇસન્સ "જંતુનાશકો બનાવવાની" કામગીરી હાથ ધરવા માટે મેળવવું જરૂરી છે.

૨.૧ આ અરજીમાં, કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય (કૃષિ, સહકાર અને ખેડૂત કલ્યાણ વિભાગ) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ **No.G.S.R.૧૨૨૯ (E)** તારીખ ૪.૧૦.૨૦૧૭ ની માન્યતાને પડકારવામાં આવી છે, જે હેઠળ "ટેકનિકલ ગ્રેડ જંતુનાશકો" અને "જંતુનાશક રચના" ના ઉત્પાદન માટે લાઇસન્સ આપવા માટે નિર્ધારિત શૈક્ષણિક લાયકાત બદલવામાં આવી હતી.

૩. અમે અરજદારો વતી હાજર રહેલા મેસર્સ સેન એસોસિએટ્સ એલ. એલ. પી. માટે શ્રી આલોક ઠક્કર અને પ્રતિવાદી નંબરો ૧ અને ૨ વતી હાજર રહેલા ભારતના એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસની સહાયથી વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અસીમ પંડ્યાને સાંભળ્યા છે.

૪. અરજદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અસીમ પંડ્યાની દલીલ છે કે કાયદાની કલમ ૩૬નું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું છે, એટલે કે, ૪.૧૦.૨૦૧૭ તારીખની અંતિમ સૂચના મુસદ્દા જાહેરનામાની વિરુદ્ધ છે; એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કલમ ૩૬ બે શરતોનું પાલન ફરજિયાત કરે છે, એટલે કે, તે નિયમોમાં સુધારા લાવવા માટે બે શરતો પૂર્ણ કરવા માટે સૂચવે છે.,

(i) કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડ સાથે અગાઉ પરામર્શ કરવો; અને,

(ii) સૂચિત નિયમનું અગાઉનું પ્રકાશન જે તાત્કાલિક કિસ્સામાં પૂર્ણ થયું નથી;

તેઓ આગળ રજૂ કરશે કે રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક ડિગ્રી અથવા સમકક્ષ વિષયોમાંથી એક તરીકે મુસદ્દા જાહેરનામા હેઠળ પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવી ન હતી અને રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં માત્ર સ્નાતક ડિગ્રી એક વિષય તરીકે પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવી હતી અને "જંતુનાશક રચના" ના ઉત્પાદન માટે લાઇસન્સ મેળવવાના હેતુથી હવે વિવાદિત જાહેરનામા હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી શૈક્ષણિક લાયકાત મુસદ્દા જાહેરનામાની વિરુદ્ધ છે; તેઓ દલીલ કરશે કે "જંતુનાશક રચના" ની પ્રક્રિયા એ એક વિષય તરીકે પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવી હતી. કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડ અને નોંધણી સમિતિ (સી. આઈ. બી. અને આર. સી.) દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા નિર્દેશો અને સૂચનાઓ અનુસાર અમલ કરવામાં આવશે, જે નિષ્ણાતોની બનેલી વૈધાનિક સંસ્થા છે. ટેકનિકલ ગ્રેડની નોંધણીને મંજૂરી આપવી અને જેમ કે, બોર્ડ સાથે પૂર્વ પરામર્શ ફરજિયાત હોવાથી, તે તાત્કાલિક કિસ્સામાં કરવામાં આવ્યું ન હતું; તેઓ રજૂઆત કરશે કે બોર્ડની સલાહ લેતી વખતે, ડ્રાફ્ટ સૂચના આગળ મોકલવામાં આવી હતી, તે માત્ર રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રીને લાયકાત તરીકે સૂચવે છે અને તે ક્યારેય બોર્ડના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યું ન હતું કે રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં માસ્ટર ડિગ્રી અથવા સમકક્ષ વિષયોમાંથી એક તરીકે "જંતુનાશક ફોર્મ્યુલેશન" ના ઉત્પાદકને લાઇસન્સ આપવા માટે સૂચવવામાં આવી રહી છે, જેમ કે વિવાદિત સૂચના હેઠળ કરવામાં આવ્યું છે; તેઓ આગળ દલીલ કરશે કે અનુગામી દલીલ કરવા માટે જોગવાઈનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદ (ટૂંકમાં "આઈ. સી.

એ. આર".) સાથે પરામર્શ કરવામાં આવ્યો છે; ભારત સંઘ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામામાં એવું જાહેર કરવામાં આવ્યું નથી કે આઈ. સી. એ. આર. ની ભલામણ કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડ સમક્ષ મૂકવામાં આવી હતી અને કલમ ૩૬ હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી ફરજિયાત પ્રક્રિયાનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું છે; એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જંતુનાશકોના નિર્માણના હેતુ માટે, માત્ર રાસાયણિક રચનાઓ, શેલ્ફ-લાઈફ અને રાસાયણિકની અસરકારકતા તેમજ રાસાયણિક પ્રતિક્રિયાની શક્યતાઓનું મૂળભૂત જ્ઞાન પૂરતું છે અને ઉપરોક્ત માટે પર્યાપ્ત છે.

આ હેતુ માટે, ઉચ્ચ લાયકાત સાથે "ટેકનિકલ ગ્રેડ જંતુનાશકો" ના ઉત્પાદન માટે લાઈસન્સ જારી કરવાના દાવો કુશળતા ધરાવવાની જરૂરિયાત સામે સ્નાતકની ડિગ્રી પૂરતી છે, કારણ કે ઘણી બધી વૈજ્ઞાનિક પ્રક્રિયાઓ જરૂરી છે; એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે હવે સૂચવવામાં આવેલી જરૂરિયાત એસએમઈ-ક્ષેત્રમાં ખળભળાટ મચાવશે, કારણ કે વ્યવહારીક રીતે કોઈ પણ અનુસ્નાતક ડિગ્રી ધરાવતી વ્યક્તિ ઓછા મહેનતાણું માટે કામ કરવા તૈયાર નહીં હોય અને તે એવી જગ્યાએ કામ કરવા ઇચ્છતી નથી કે જ્યાં તેની/તેણીની કુશળતાનો ઉપયોગ ન થાય કારણ કે ફોર્મ્યુલેશનનું ઉત્પાદન સરકાર દ્વારા પહેલેથી જ જારી કરવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકા અનુસાર કરવામાં આવે છે; ૧૨.૧.૨૦૧૬ પર યોજાયેલી કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડ (પરિશિષ્ટ-D) ની પરમી બેઠકના ડ્રાફ્ટ મિનિટ્સની કાર્યવાહી તરફ કોર્ટનું ધ્યાન અને ખાસ કરીને કાર્યસૂચિ નં. ૭. ૦^૧ અંતર્ગત બોર્ડે મંજૂરી આપી હતી કે "જંતુનાશક ફોર્મ્યુલેશન" ના ઉત્પાદન માટેની શૈક્ષણિક લાયકાત કૃષિ/વિજ્ઞાનમાં રસાયણશાસ્ત્ર સાથે સ્નાતકની ડિગ્રી હશે, જે મુસદ્દા જાહેરનામામાં પ્રસ્તાવિત વિષયોમાંનો એક વિષય હશે; અને, તેઓ એવી દલીલ પણ કરશે કે સામાન્ય કલમ અધિનિયમની કલમ ૨૩ સાથે વાંચવામાં આવેલી કાયદાની કલમ ૩૬ એ આકર્ષિત કરે છે કારણ કે કેન્દ્ર સરકારે બે શરતોને સંતોષવી જરૂરી છે.

કલમ ૩૬ હેઠળ સૂચવવામાં આવેલ, એટલે કે, તેણે સૂચિત સુધારા વિશે બોર્ડની સલાહ લેવી જોઈતી હતી અને તેણે તે અગાઉ સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવું જોઈતું હતું અને તે ન કરવામાં આવ્યું હોય તો, ભારત સંઘ વિવાદિત સૂચના હેઠળ લાયકાતમાં વધારો કરીને એકપક્ષીય રીતે શૈક્ષણિક લાયકાતને બદલી શક્યું ન હોત.તેઓ એવી પણ દલીલ કરશે કે વિવાદિત અધિસૂચના ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે કારણ કે રચનાના હેતુ માટે લાયક વ્યક્તિએ કાયદાની કલમ ૮ (૪) હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા નોંધણી પ્રમાણપત્રમાં દર્શાવેલ પૂર્વ-નિર્ધારિત રચના અનુસાર ઉત્પાદનનું વિશ્લેષણ કરવું જોઈએ અને જેમ કે, કૃષિ અથવા રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં રસાયણશાસ્ત્ર સાથે સ્નાતકની ડિગ્રી ધરાવતો લાઈસન્સધારક આવી રચનાનું વિશ્લેષણ કરવા માટે પૂરતો અને સક્ષમ છે; તેઓ પોતાની રજૂઆતોને વધુ વિસ્તૃત રીતે એવી દલીલ કરીને રજૂ કરશે કે જ્યારે પણ નિયમોમાં સુધારો થવો હોય, ત્યારે કાયદાની કલમ ૩૬નું કડક પાલન કરવું આવશ્યક છે અને કલમ ૩૬ની જોગવાઈઓને ડિરેક્ટરી તરીકે સમજી શકાતી નથી પરંતુ તેને ફરજિયાત ગણવી જરૂરી છે.આ સંબંધમાં, તેઓ દલીલ કરશે કે લાયકાતની જાહેરાત પહેલાં બોર્ડની સલાહ લેવી એ એક પૂર્વવર્તી શરત છે અને તાત્કાલિક દાવો , આઈ. સી. એ. આર. સાથે કોઈ પૂર્વ પરામર્શ અને પરામર્શ નથી, જે કલમ ૩૬ હેઠળ નિર્ધારિત સત્તા નથી અને તેથી, વિવાદિત જાહેરનામું રદ કરવા માટે જવાબદાર છે.પરામર્શ પછીના સંદર્ભમાં, તેઓ રજૂ કરશે કે વિભાગનું ખાલી વાંચન પણ ૩૬ તે સૂચવે છે કે જ્યાં કેન્દ્ર સરકારનો અભિપ્રાય હોય કે સંજોગો પરામર્શની વહેંચણીની બાંહેધરી આપે છે ત્યાં આવા ઉપાયો કરી શકાય છે અને તેનો અભિપ્રાય છે કે એવા સંજોગો ઊભા થયા છે કે જે આવા પરામર્શ વિના નિયમો બનાવવાનું જરૂરી બનાવે છે અને ભારત સંઘ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબના સોગંદનામા અનુસાર પણ વર્તમાન દાવો મેળવેલા તથ્યોમાં એવી પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ નથી.અન્યથા પણ, તેઓ રજૂઆત કરશે કે જો એવું સમજવું હોય કે કેન્દ્ર સરકારે કલમ ૩૬ની જોગવાઈ પર આધાર રાખવાનો આશરો લીધો છે, તો બોર્ડ સાથે પરામર્શ અમલમાં

મૂકવામાં આવેલા સુધારાની તારીખથી છ મહિનાની અંદર થવો જોઈએ અને આવી કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી ન હોય તો, તે બાબત પર પણ, વિવાદિત જાહેરનામાને રદ કરવી પડશે.તેઓ દલીલ કરશે કે અરજદારોએ પ્રથમ પ્રતિવાદીને સંબોધીને ૩૦.૭.૨૦૨૦ તારીખના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા ૪.૧૦.૨૦૧૭ તારીખના વિવાદિત જાહેરનામાને સુધારવા અથવા તેમાં સુધારો કરવાની અપીલ કરી હતી અને તે ધ્યાનમાં લીધા વિના, અરજદારોએ આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે.

આ અરજી અને વિલંબની અરજીને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં.તેઓ રજૂઆત કરશે કે સુધારો અમલમાં આવ્યા પછી, કોઈ બળજબરીભર્યું પગલું કે કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી અને સત્તાવાળાઓએ હવે લાયસન્સને સસ્પેન્ડ કરવાના આદેશો જારી કરવાનું શરૂ કર્યું છે અને તેથી, અરજદારોને આ અદાલતનો સંપર્ક કરવા માટે દબાણ કરવામાં આવે છે.તેઓ એવી પણ દલીલ કરશે કે લાયસન્સના સસ્પેન્શનનો આદેશ પસાર કરતા પહેલા, અરજદારોના મોટી સંખ્યામાં સહયોગી સભ્યો સામે કોઈ કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી નથી, જે કાયદાની કલમ ૧૪ની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (બી) નું ઉલ્લંઘન કરે છે અને તેથી, વિવાદિત સૂચના અને તેના અનુસાર હાથ ધરવામાં આવેલી તમામ કાર્યવાહી રદ કરવા પાત્ર છે.તેઓ કોર્ટનું ધ્યાન બોર્ડની ૫૩મી બેઠકની તારીખની વિગતો સાથે ૮.૨.૨૦૧૭ પર રજૂ કરાયેલા સંકલન તરફ દોરશે, જેમાં કાર્યસૂચિ નંબર ૭ પર ૧૨.૧.૨૦૧૬ પર યોજાયેલી ૫૨મી બેઠકની વિગતો હેઠળ બોર્ડે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા મોકલવામાં આવેલા મુસદ્દા જાહેરનામાને મંજૂરી આપી હતી, જે હેઠળ "જંતુનાશક રચના" ના ઉત્પાદન માટે, શૈક્ષણિક લાયકાતને "રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રી" તરીકે સૂચવવામાં આવી હતી અને આ તે વિષય હતો જેના પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી અને તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.તેઓ કોર્ટનું ધ્યાન ૫૪મીની કાર્યવાહી તરફ પણ દોરશે.

૩.૪.૨૦૧૮ ની બેઠક, જેણે ૮.૨.૨૦૧૭ પર યોજાયેલી ૫૩મી બેઠકની વિગતોને સમર્થન આપ્યું હતું, જેમાં વિવાદિત સૂચના હેઠળ હવે સૂચવવામાં આવેલી શૈક્ષણિક લાયકાત વધારવા માટેની કોઈ નવી દરખાસ્ત બોર્ડના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવી ન હતી અથવા બોર્ડ દ્વારા ચર્ચા કરવામાં આવી ન હતી.તેઓ રજૂઆત કરશે કે આ વિગતો સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે વિવાદિત જાહેરનામા હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી શૈક્ષણિક લાયકાત ડ્રાફ્ટ પ્રકાશનની વિરુદ્ધ છે અને કાયદાની કલમ ૩૬નું ઉલ્લંઘન કરે છે. આ આધારો પર, તે અરજીને મંજૂરી આપવાની માંગ કરે છે.તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

- (i) એ. આઈ. આર. ૧૯૭૪ એસ. સી. ૧૪૭૧ નવાબખાન અબ્બાસખાન વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના દાવો ;
 - (ii) રજા બુલંદ સુગર કંપની લિમિટેડ રામપુર (યુપી) વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ બોર્ડ, રામપુરના દાવો **AIR ૧૯૬૫ SC ૮૯૫**;
 - (iii) એ. આઈ. આર. ૧૯૯૧ સૈયદ હસન રસૂલ નુમા વિરુદ્ધ ભારત સંઘના દાવો એસ. સી. ૭૧૧;
 - (iv) ૧૯૯૬(૬) આઈ. ટી. સી. ભદ્રાચલમ પેપરબોર્ડ્સ વિરુદ્ધ મંડલ મહેસૂલ અધિકારી, આંધ્રપ્રદેશના દાવો એસ. સી. સી. ૬૩૪;
 - (v) (૨૦૦૪)૬ કુસુમ ઈન્ડોર્સ એન્ડ એલોર્સ લિમિટેડના દાવો એસસીસી ૨૫૪. વિ. ભારત સંઘ;
 - (vi) (૨૦૦૫) ૧૩ સક્ષમ સત્તા વિરુદ્ધ બારંગોર શાહ કારખાનાના દાવો એસ. સી. સી. ૪૭૭; (૨૦૧૦) ૧ એસ. સી. સી. ૭૩૦ રાજેન્દ્ર કૃષિ વિશ્વવિદ્યાલય વિરુદ્ધ અશોક કુમાર પ્રસાદ અને અન્યોના દાવો ; અને
 - (viii) **AIR ૨૦૧૭ (ORI) ૧૦૭** સુખલાલ મુંડા વિરુદ્ધના દાવો .
- ઓડિશા રાજ્ય અને અન્ય.

૫. પ્રતિવાદી નંબરો ૧ થી ૩ માટે હાજર રહેલા ભારતના એડિશનલ સોલિસિટર જનરલ શ્રી દેવાંગ વ્યાસે વિવાદિત જાહેરનામાને સમર્થન આપ્યું છે અને દલીલ કરી છે કે જંતુનાશકો/જંતુનાશકોમાં ઝેરી ગુણધર્મો છે અને આવા ઉત્પાદકોને લાઇસન્સ આપવા માટે શૈક્ષણિક લાયકાતની પ્રિસ્ક્રિપ્શન નિર્ણાયક છે, કેન્દ્ર સરકારે "જંતુનાશક રચનાના ઉત્પાદન" માટે જરૂરી અને પર્યાપ્ત શૈક્ષણિક લાયકાત રજૂ કરવા માટે યોગ્ય વિચાર્યું છે.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે શરૂઆતમાં, ૪૫ દિવસની અંદર રસ ધરાવતી વ્યક્તિઓ પાસેથી વાંધાઓ અને સૂચનો આમંત્રિત કરીને સત્તાવાર રાજપત્રમાં એક ડ્રાફ્ટ જાહેરનામું પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું અને હિતધારકો પાસેથી મળેલા સૂચનો અને વાંધાઓને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધા પછી, કેન્દ્ર સરકારે ૪.૧૦.૨૦૧૭ પર અંતિમ જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું, જે કાયદાની જોગવાઈઓ તેમજ કાયદાના સ્વીકૃત ઉદ્દેશ સાથે સુસંગત છે. તેઓ રજૂ કરશે કે કેન્દ્ર સરકારનો ઇરાદો આ કાયદાને સંપૂર્ણ અસર આપીને અને મનુષ્યો, પ્રાણીઓના જોખમને રોકવા અને પર્યાવરણીય મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને તેના ઉદ્દેશોને હાંસલ કરવાનો છે.તે એવી પણ દલીલ કરશે કે નિયત કરવું

ઉત્પાદકોની ઉચ્ચ શૈક્ષણિક લાયકાત ખેડૂતો દ્વારા કૃષિ પાકો પર સીધા ઉપયોગમાં લેવાતા સક્રિય ઘટકોના સંદર્ભમાં ફોર્મ્યુલેશનની તૈયારી સાથે યોગ્ય તકનીકી ઇનપુટ્સ/કુશળતા પ્રદાન કરવામાં મદદરૂપ થશે અને તેથી તેમાં સુધારો જરૂરી હતો.કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ, એટલે કે કલમ ૩,૫ અને ૮ નો ઉલ્લેખ કરીને, તેઓ દલીલ કરશે કે નોંધણી સમિતિને તેની પોતાની પ્રક્રિયાને નિયંત્રિત કરવા અને વ્યવહાર કરવા માટેના વ્યવસાયનું સંચાલન કરવાની સત્તા છે અને, જેમ કે, જે સુધારો થયો છે તે સત્તામંડળના કાર્યક્ષેત્રમાં છે અને તેથી, ઉત્પાદકોએ હવે વિવાદિત નિયમ હેઠળ નિર્ધારિત શૈક્ષણિક લાયકાતને પૂર્ણ કરવી જરૂરી છે.તેમણે કાયદાની કલમ ૪ (૨) નો ઉલ્લેખ કરીને દલીલ કરી હતી કે કેન્દ્ર

સરકારે કૃષિ સંશોધન અને શિક્ષણ વિભાગ (ડીએઆરઈ) હેઠળની સ્વાયત્ત સંસ્થા ભારતીય કૃષિ સંશોધન પરિષદ (આઈસીએઆર) ની સલાહ લીધી છે, જે કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડના પદેન સભ્ય છે અને તેમના ઇનપુટ્સ અથવા સૂચનોના આધારે કેન્દ્ર સરકારને યોગ્ય લાગ્યું કે જંતુનાશકો બનાવવા માટે ઉત્પાદન લાઈસન્સ મેળવવા માંગતી વ્યક્તિ માટે લાયકાત વિજ્ઞાનમાં માસ્ટર ડિગ્રી હોવી જોઈએ.

રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા સમકક્ષ હાલની લાયકાતને ધ્યાનમાં રાખીને.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આવી લાયકાત સૂચવવામાં આવી હતી કારણ કે ફોર્મ્યુલેશન ઉત્પાદન તકનીકી ઉત્પાદન જેટલું જ મહત્વપૂર્ણ અને અત્યાધુનિક છે, જેના માટે આ વિષય પર મજબૂત વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી જ્ઞાન જરૂરી છે જેથી જંતુનાશક રચનાની ચોક્કસ રચના તૈયાર કરી શકાય જેનો સીધો ઉપયોગ ખેડૂત સમુદાય દ્વારા કરવામાં આવે છે અને ઉત્પાદન પ્રક્રિયા દરમિયાન જંતુનાશકોની માન્ય રાસાયણિક રચનામાં થોડો ફેરફાર પણ પાક, પ્રાણીઓ અને મનુષ્યના સંદર્ભમાં સલામતી અને અસરકારકતાના મુદ્દાઓ તરફ દોરી શકે છે.તેથી, વિવાદિત જાહેરનામાને ગેરવાજબી અને મનસ્વી ન કહી શકાય અને દલીલ કરે છે કે આ અદાલત દ્વારા દખલગીરીની કોઈ જરૂર નથી.

૬. તેઓ એવી પણ દલીલ કરશે કે શૈક્ષણિક લાયકાતની જરૂરિયાત અંગે જંતુનાશક સંગઠન/હિતધારકો પાસેથી મળેલી રજૂઆતની યોગ્ય રીતે તપાસ કરવામાં આવી હતી, તેના પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને **ICAR**, કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય સાથે પરામર્શ કર્યા પછી નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.તે એવી પણ દલીલ કરશે કે તે સારી રીતે ઓળખાય છે.

સિદ્ધાંત એ છે કે નીતિગત નિર્ણયની ન્યાયિક સમીક્ષા દ્વારા માત્ર મર્યાદિત આધારો પર જ

તપાસ કરી શકાય છે, એટલે કે, જો કાર્યવાહી ગેરબંધારણીય હોય, તો અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ અથવા સત્તાના અવકાશની બહાર હોય, અન્યથા, નિર્ણય સક્ષમ અધિકારીની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડવા પાત્ર છે અને આ અદાલતમાં નિહિત અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ ન કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે.

૭. તેઓ કોર્ટનું ધ્યાન એ તરફ દોરશે કે કાયદાની કલમ ૩૬ના પ્રથમ ભાગમાં બોર્ડ સાથે અગાઉ કોઈ પરામર્શ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને કેન્દ્ર સરકારે ઊભી થયેલી પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને પૂર્વ-પરામર્શનો ત્યાગ કર્યો છે અને બાદમાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર બોર્ડની સલાહ લેવામાં આવી હતી, જે ૩.૪.૨૦૧૮ પર યોજાયેલી બોર્ડની ૫૪મી બેઠકના કાર્યવૃત્તાંતમાં પ્રતિબિંબિત થાય છે અને તેથી, પરામર્શ પછીની તારીખ કાયદાની કલમ ૩૬ની ફરજિયાત જરૂરિયાતને પૂર્ણ કરશે અને આ રીતે, ત્યાં પૂર્વ-પરામર્શનો અંત આવ્યો છે. તે ગેરકાયદેસર નથી.તેઓ ૨૦૧૭ના રીટ પીટીશન નં. .૫૧૨૧ માં મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખશે, જેનો નિકાલ ૧૭.૪.૨૦૧૭ પર કરવામાં આવ્યો હતો, જે હેઠળ રિટ પિટિશન રદ કરવામાં આવી હતી.

અને, જેમ કે, તે વર્તમાન રિટ પિટિશનને પણ રદ કરવા માટે પ્રાર્થના કરે છે.તે અનુસ્નાતક ડિગ્રીની તે શૈક્ષણિક લાયકાત રજૂ કરશે જે કાયદાના સ્વીકૃત હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને અને નિવારક પગલા તરીકે દાખલ કરવામાં આવી છે.તેઓ રજૂઆત કરશે કે વાદીઓ અથવા વાદી ના સહયોગી સભ્યોને જાહેરનામાની તારીખથી વર્તમાન લાઇસન્સધારકને ઉપરોક્ત લાયકાત પ્રાપ્ત કરવા માટે બે વર્ષનો સમય આપવામાં આવ્યો છે અને આમ હોવાથી, વાદીઓ માટે ફરિયાદ ઉઠાવવાનું ભાગ્યે જ કોઈ કારણ હોઈ શકે છે અને બે વર્ષના સમયગાળાની રાહ જોયા પછી, વર્તમાન અરજી આ અદાલત સમક્ષ લાવવામાં આવે છે જે

વિલંબિત છે અને વિલંબ અને વિલંબના આધારે, તે બરતરફ કરવા પાત્ર છે.તે કાર્યવાહીનું કારણ રજૂ કરશે, ભલે તે કોઈ હોય, જે અરજદારોને ત્યારે ઉપલબ્ધ હતું જ્યારે ૪.૧૦.૨૦૧૭ પર વિવાદિત સૂચના જારી કરવામાં આવી હતી અને, જેમ કે, લગભગ ચાર વર્ષ વીતી ગયા પછી ૨૫.૨.૨૦૨૧ પર અરજી દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી વિલંબના આધારે તેને બરતરફ કરી શકાય છે.

૮. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને બારમાં ઉઠાવવામાં આવેલી હરીફ દલીલો અને કેસના દસ્તાવેજોના દાવો પર અમારી સાવચેતીપૂર્વક અને બેચેન વિચારણા કર્યા પછી, અમારો વિચાર છે કે આપણી વિચારણા માટે નીચેનો મુદ્દો ઊભો થશે: (i) શું આક્ષેપિત સૂચના No.G.S.R છે. ૧૨૨૯(ઈ) તારીખ ૪.૧૦.૨૦૧૭ (જોડાણ-એ) આપણી દખલગીરી માટે કોઈ કાનૂની નબળાઈથી પીડાય છે?

ચર્ચા અને શોધ

૯. જંતુનાશકો કાયદો મનુષ્ય અને પ્રાણીઓના જોખમને રોકવા અને તેની સાથે સંકળાયેલી બાબતો માટે જંતુનાશકોની આયાત, ઉત્પાદન, વેચાણ, પરિવહન, વિતરણ અને ઉપયોગને નિયંત્રિત કરવા માટે ઘડવામાં આવ્યો છે.કાયદાની કલમ ૩૬ કેન્દ્ર સરકારને કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે.કેન્દ્રીય જંતુનાશકો બોર્ડની રચના કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કલમ ૪ હેઠળ નિહિત સત્તાના આધારે કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારોને કાયદાના વહીવટથી ઉદ્ભવેલી તકનીકી બાબતો પર સલાહ આપવા અને અધિનિયમ દ્વારા અથવા તે હેઠળ બોર્ડને સોંપવામાં આવેલા અન્ય કાર્યો હાથ ધરવા માટે કરવામાં આવે છે.

૯.૧ કાયદાની કલમ ૩૬ હેઠળ નિહિત સત્તાના આધારે, કેન્દ્ર સરકારે કેન્દ્રીય

જંતુનાશકો બોર્ડ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી, અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી વૈધાનિક સંસ્થા અને અગાઉના પ્રકાશન પછી જંતુનાશક નિયમો ૧૯૭૧ તરીકે ઓળખાતા નિયમો પ્રકાશિત કર્યા છે. આ કાયદાની જોગવાઈઓને અસર કરવાના હેતુથી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સમયાંતરે આ નિયમોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે.

૯.૨ જંતુનાશકોના નિયમો, ૧૯૭૧નું પ્રકરણ-૪ લાઈસન્સ આપવા સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૯ આદેશ આપે છે કે કોઈપણ જંતુનાશકના ઉત્પાદન માટે લાઈસન્સ આપવા માટેની કોઈપણ અરજી નિર્ધારિત ફી સાથે લાઈસન્સિંગ અધિકારીને નિર્ધારિત ફોર્મમાં કરવામાં આવશે. ૯.૧૧.૨૦૧૬ પર સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત ડ્રાફ્ટ જાહેરનામું **No. GSR ૧૦૮૩ (E)** દ્વારા, એક જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું અને નિયમ ૯ (૪ B) ના પ્રસ્તાવિત સુધારાથી પ્રભાવિત થવાની સંભાવના ધરાવતી તમામ વ્યક્તિઓ પાસેથી વાંધા-સૂચનો મંગાવવામાં આવ્યા હતા, જે "ટેકનિકલ ગ્રેડ જંતુનાશકો" અથવા "જંતુનાશક રચના" માટે ઉત્પાદન લાઈસન્સ માટે અરજી કરવા માટેની શૈક્ષણિક લાયકાત સૂચવે છે. પ્રસ્તાવિત સુધારા હેઠળ, "જંતુનાશક ફોર્મ્યુલેશન" ના ઉત્પાદન માટે લાઈસન્સ મેળવવા માટે શૈક્ષણિક લાયકાત નક્કી કરવામાં આવી હતી.

"રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રી" ની સામે એક વિષય તરીકે કૃષિ સાથે કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રી. નિર્વિવાદપણે, ઉપરોક્ત સૂચિત સુધારા સામે કોઈ વાંધો દાખલ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૯.૩ નિયમ ૯ (૪ B) માં સત્તાવાર રાજપત્રમાં **No. GSR ૧૨૨૯ (E)** માં પ્રકાશિત સૂચના દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં "રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં માસ્ટર ડિગ્રી અથવા તેની

સમકક્ષને જંતુનાશક રચનાના ઉત્પાદન માટેના એક વિષય તરીકે સૂચવવામાં આવી છે", જે વર્તમાન અરજીમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે તે અન્ય બાબતોની સાથે દલીલ કરે છે કે તે પ્રકાશિત થયેલા સુધારાના મુસદ્દા સાથે સુસંગત નથી અને જંતુનાશકો બોર્ડની પૂર્વ પરવાનગી મેળવવામાં આવી નથી.

૯.૪ સુવિધાના હેતુઓ માટે, અમે અહીં સૂચિત સુધારા પહેલા અસ્તિત્વમાં રહેલી લાયકાતની વિગતો, ડ્રાફ્ટ સૂચનામાં શું પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યું હતું અને સુધારા પછી શું સુધારો લાવવામાં આવ્યો હતો તેની વિગતો નીચે ટેબ્યુલેટ કરી છે:

વર્ષ	આશાસ્પદ ફોર્મ્યુલેશન	ટેકનિકલ ગ્રેડની રજાઓ (નહી) ચિંતિત)
૨૦૧૪ પહેલા	— નીલ —	— નીલ —
૨૦૧૪ થી ૨૦૧૬ અત્યાર સુધી	સ્નાતકની ડિગ્રી સાથે કૃષિ વિજ્ઞાન રસાયણશાસ્ત્ર	માસ્ટર ડિગ્રી રસાયણશાસ્ત્ર સાથે ડોક્ટરેટની પદવી સ્નાતકની ડિગ્રી રાસાયણિક ઈજનેરી.
તા. ૯ નવેમ્બર ૨૦૧૬ ના રોજ પ્રકાશિત ડ્રાફ્ટ સૂચના મુજબ	સ્નાતકની ડિગ્રી કૃષિ અથવા વિજ્ઞાન રસાયણશાસ્ત્ર એક તરીકે વિષય છે.	ડોક્ટરેટની પદવી રસાયણશાસ્ત્રી ખેતીવાડી રસાયણશાસ્ત્ર અથવા માસ્ટર ઓફ ટેકનોલોજી માસ્ટર અથવા વિજ્ઞાન રાસાયણિક ઈજનેરી.
તા. ૪ ઓક્ટોબર ૨૦૧૭ ના રોજ પ્રકાશિત છેલ્લી સૂચના મુજબ	વિજ્ઞાનમાં માસ્ટર ડિગ્રી રસાયણશાસ્ત્ર સાથે અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણો અથવા એક તરીકે સમકક્ષ વિષય.	ડોક્ટરેટની પદવી રસાયણશાસ્ત્રી ખેતીવાડી રસાયણશાસ્ત્રી ખેતીવાડી કેમિકલ્સ અથવા માસ્ટર ઓફ ટેકનોલોજી માસ્ટર ઓફ સાયન્સ રાસાયણિક ઈજનેરી સમકક્ષ.

૯.૫ જોકે સૂચિત સુધારા તેમજ નિયમ ૯ (૪ બી) માં લાવવામાં આવેલા સુધારા દ્વારા, 'ટેકનિકલ ગ્રેડ જંતુનાશકો' ના ઉત્પાદન માટે ઉત્પાદન લાઇસન્સ જારી કરવાના હેતુ માટે જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાતનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

આ અરજીમાં તેને પડકારવામાં આવ્યો નથી અને આ અરજીમાં વિવાદ માત્ર "જંતુનાશક ફોર્મ્યુલેશન" ના ઉત્પાદન માટે ઉત્પાદન લાઇસન્સ આપવા માટે સૂચવવામાં આવેલી શૈક્ષણિક લાયકાતની આસપાસ ફરે છે અને તેની તપાસ કરવામાં આવી રહી છે.

૯.૬ ઉપરોક્ત કાઢવામાં આવેલી કોષ્ટકની કોલમ સ્પષ્ટપણે ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ સૂચવે છે કે કેવી રીતે સમયાંતરે જંતુનાશક દવાના ઉત્પાદકોને લાયસન્સ આપવા માટે અસ્તિત્વમાં ન હતી તેવી શૈક્ષણિક લાયકાત વિવાદિત જાહેરનામું બહાર ન આવે ત્યાં સુધી રજૂ કરવામાં આવી હતી. વિવાદિત જાહેરનામા હેઠળ, જંતુનાશક દવાના ઉત્પાદક માટે લાઇસન્સ આપવા માટે જે શૈક્ષણિક લાયકાત સૂચવવામાં આવી છે તે રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક ડિગ્રી અથવા એક વિષય તરીકે સમકક્ષ છે. પેટા-નિયમ (૪ બી) ની જોગવાઈ બે વર્ષના સમયગાળામાં નિયત શૈક્ષણિક લાયકાત પ્રાપ્ત કરવા માટે સુધારાની સૂચના અમલમાં આવવાની તારીખે પહેલેથી જ ઉત્પાદન લાઇસન્સ ધરાવતી વ્યક્તિને સક્ષમ બનાવે છે.

૧૦. આ દરખાસ્તમાં કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે કે લાઇસન્સ આપવા માટેની લાયકાતની શરત કેન્દ્ર સરકારની સત્તામાં આવે છે અને કાયદાની કલમ ૩૬ કેન્દ્ર સરકારને નિયમો બનાવવાની સત્તા આપે છે. કાયદાની કલમ ૩૬ (૧) નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૩૬. નિયમો બનાવવાની કેન્દ્ર સરકારની સત્તા.—

(૧) કેન્દ્ર સરકાર, બોર્ડ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી અને અગાઉના પ્રકાશનની શરતને આધિન, સત્તાવાર રાજપત્રમાં સૂચના દ્વારા, આ કાયદાની જોગવાઈઓને અસર કરવાના હેતુસર નિયમો બનાવી શકે છે:

પરંતુ જો કેન્દ્ર સરકારનો અભિપ્રાય હોય કે આવા પરામર્શ વિના નિયમો બનાવવાનું જરૂરી બને તેવા સંજોગો ઊભા થયા છે, તો બોર્ડ સાથે પરામર્શ કરી શકાય છે, પરંતુ આવા દાવો નિયમો બનાવવાના છ મહિનાની અંદર બોર્ડની સલાહ લેવામાં આવશે અને કેન્દ્ર સરકાર બોર્ડ ઉપરોક્ત નિયમોમાં સુધારાના સંબંધમાં જે સૂચનો કરે તે ધ્યાનમાં લેશે.

(૨) XXXXXXXX

(૩) આ અધિનિયમ હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ઘડવામાં આવેલ દરેક નિયમ સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ, તે બનાવવામાં આવે તે પછી બને તેટલી વહેલી તકે, જ્યારે તે સત્રમાં હોય ત્યારે ફુલ ત્રીસ દિવસના સમયગાળા માટે મૂકવામાં આવશે, જેનો સમાવેશ એક સત્રમાં થઈ શકે છે [અથવા બે અથવા વધુ ક્રમિક સત્રોમાં, અને જો, ઉપરોક્ત સત્ર અથવા ક્રમિક સત્રો પછી તરત જ સત્ર સમાપ્ત થાય તે પહેલાં], બંને ગૃહો નિયમમાં કોઈ ફેરફાર કરવા માટે સંમત થાય છે અથવા બંને ગૃહો સંમત થાય છે કે નિયમ ન બનાવવો જોઈએ, તો તે પછી નિયમ માત્ર આવા સુધારેલા સ્વરૂપમાં જ અમલમાં રહેશે અથવા તેની કોઈ અસર થશે નહીં, જેમ કે દાવો હોઈ શકે છે; તેથી, જો કે, આવા કોઈપણ ફેરફાર અથવા રદબાતલ તે નિયમ હેઠળ અગાઉ કરવામાં આવેલી કોઈપણ વસ્તુની માન્યતાને પૂર્વગ્રહ વિના રહેશે.”

કાયદાની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવાના હેતુથી નિયમો બનાવવાની સત્તા છે, જે બોર્ડ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી અને અગાઉના પ્રકાશનની શરતને આધિન, સત્તાવાર રાજપત્રમાં સૂચના દ્વારા, તે હેઠળ નિર્ધારિત બે આકસ્મિકતાઓને પૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

૧૧.૧ તાત્કાલિક દાવો , એક ડ્રાફ્ટ જાહેરનામું **No.G.S.R.૧૦૮૩ (E)** તારીખ ૯.૧૧.૨૦૧૬ (જોડાણ-B) દ્વારા પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું અને કેન્દ્ર સરકારે ડ્રાફ્ટ જાહેરનામું સેન્ટ્રલ ઇન્સેક્ટીસાઈડ્સ બોર્ડને મોકલ્યું હતું, જે કલમ ૩૬ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી કન્સલ્ટી છે.

કલમ ૩૬ (૧) નું સાદું વાંચન સૂચવે છે કે નિયમો બનાવવાની સત્તા કેન્દ્ર સરકારને ઉપરોક્ત બે શરતોને સંતોષવા પર ઉપલબ્ધ છે, એટલે કે: (૧) બોર્ડની સલાહ લેવી અને, (૨) સત્તાવાર રાજપત્રમાં મુસદ્દા જાહેરનામાનો અગાઉનો પ્રકાશન.

૧૨. (૨૦૧૦) ૧ એસ. સી. સી. ૭૩૦ માં નોંધાયેલા રાજેન્દ્ર કૃષિ વિશ્વવિદ્યાલય વિરુદ્ધ અશોક કુમાર પ્રસાદ અને અન્યોના દાવો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશનની જરૂરિયાતના કિસ્સામાં પણ, તે સામાન્ય જનતાને સંબંધિત ન હોઈ શકે પરંતુ કર્મચારીઓના ચોક્કસ વર્ગને અસર કરી શકે છે, સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશનની ફરજિયાત જરૂરિયાતની લાગુ પડતી બાકાત રાખવાનો આધાર નહીં હોય.તે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નીચે મુજબ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે: “કાયદાની કલમ ૩૬ કાયદાને બનાવવા અથવા તેમાં સુધારો કરવા માટે ત્રણ પગલાં નક્કી કરે છે.તેઓ છે:

(એ) પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલી રીતે વ્યવસ્થાપન બોર્ડ દ્વારા કાયદો બનાવવો

જોઈએ;

(બી) કાયદાને કુલાધિપતિ દ્વારા મંજૂરી અને મંજૂરી આપવી જોઈએ;

(સી) આ રીતે બનાવવામાં આવેલ અને મંજૂરી આપવામાં આવેલ કાયદો સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે.

જ્યારે કાયદો તે રીતે નક્કી કરે છે કે જેમાં કાયદો હેઠળ કાયદો બનાવવો જોઈએ, ત્યારે તે તે રીતે બનાવવો પડશે અને અન્ય કોઈ નહીં. કાયદાને સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવાની જરૂરિયાત, કાયદાની કલમ ૩૬ હેઠળ 'કાનૂન બનાવવાની' પ્રક્રિયાનો એક અભિન્ન ભાગ છે. તે ફરજિયાત છે અને ડિરેક્ટરી નથી. સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત ન થાય ત્યાં સુધી, આ કાયદો હજુ પણ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં હોવાનું માનવામાં આવશે, ભલે તેને કુલપતિની મંજૂરી મળી હોય. 'નિર્માણમાં કાયદો' અથવા 'નિર્માણમાં કાયદો'

પ્રક્રિયા 'અપૂર્ણ છે અને કાયદા તરીકે ન તો માન્ય છે અને ન તો અસરકારક છે. જ્યાં સુધી કાયદો સંપૂર્ણપણે બનાવવામાં ન આવે, પરંતુ હજુ પણ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં હોય, ત્યાં સુધી તેને રદ કરી શકાય છે અથવા પાછી ખેંચી શકાય છે અથવા તેમાં ફેરફાર કરી શકાય છે, આવા રદ, ઉપાડ અથવા ફેરફારના 'પ્રકાશન' ની જરૂર વગર. ચાન્સેલરે 'સ્ટેચ્યુ-ઈન-પ્રોસેસ' હવે બાકી રાખ્યો હતો અને બાદમાં તેના પર પુનર્વિચાર કર્યો હતો અને એવું માન્યું હતું કે સમયબદ્ધ બઢતી યોજનાનો પ્રસ્તાવ મૂકતો કાયદો હજુ જન્મ્યો નથી અને અસ્તિત્વમાં નથી." તે આગળ નીચે પ્રમાણે રાખવામાં આવ્યું છે:

“૨૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એ દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે ૪.૯.૧૯૯૧ તારીખની સૂચનામાં સમાવિષ્ટ કાયદો અમલમાં આવ્યો હતો અથવા સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશનની ગેરહાજરીમાં પણ અમલપાત્ર બન્યો

હતો. ઉચ્ચ અદાલતે એવું માનીને ભૂલ કરી હતી કે શિક્ષકો સમયબદ્ધ બઢતી યોજના સંબંધિત કાયદાના લાભ માટે હકદાર બન્યા હતા, જ્યારે મેનેજમેન્ટ બોર્ડ દ્વારા બનાવેલા આ કાયદાને રાજપત્રમાં પ્રકાશિત ન કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં ચાન્સેલર દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આ બિન-પ્રકાશન ગેરવાજબી અને મનસ્વી હોવાનું અવલોકન કરવામાં પણ ઉચ્ચ અદાલતે ભૂલ કરી હતી, કારણ કે તે ૧૯ કુલાધિપતિએ તેમના ૧૯.૩.૧૯૯૬ ના આદેશ માં અપૂર્ણ કાયદાને તેમની સંમતિ પાછી ખેંચવા માટે સોંપેલા માન્ય કારણોની અવગણના કરી હતી.”

૧૩. આ સમયે, આપણે સામાન્ય કલમ અધિનિયમની કલમ ૨૩ની પણ નોંધ લઈ શકીએ છીએ. તે નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:

“૨૩. અગાઉના પ્રકાશન પછી નિયમો અથવા પેટા-નિયમો બનાવવા માટે લાગુ જોગવાઈઓ.—જ્યાં, કોઈપણ [કેન્દ્રીય અધિનિયમ] અથવા નિયમન દ્વારા, નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ બનાવવાની સત્તા અગાઉના પ્રકાશન પછી બનાવવામાં આવતા નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓની શરતને આધિન આપવામાં આવે છે, ત્યારે નીચેની જોગવાઈઓ લાગુ થશે, એટલે કે:—

(૧) નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ બનાવવાની સત્તા ધરાવતી સત્તાધિકારી, તેમને બનાવતા પહેલાં, સૂચિત નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓનો મુસદ્દો પ્રકાશિત કરશે, જેથી તેનાથી અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતી વ્યક્તિઓની માહિતી માટે;

(૨) પ્રકાશન એવી રીતે કરવામાં આવશે કે જે તે સત્તાધિકારીને પૂરતું લાગે, અથવા જો અગાઉના પ્રકાશનના સંદર્ભમાં શરત જરૂરી હોય તો, [સંબંધિત સરકાર] સૂચવે છે

તેવી રીતે;

- (૩) ડ્રાફ્ટ સાથે એક સૂચના પ્રકાશિત કરવામાં આવશે જેમાં તારીખ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવશે કે જેના પછી ડ્રાફ્ટને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.
- (૪) નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ બનાવવાની સત્તા ધરાવતી સત્તાધિકારી અને, જ્યાં નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ અન્ય સત્તામંડળની મંજૂરી, મંજૂરી અથવા સંમતિ સાથે કરવાના હોય, તો તે સત્તાધિકારી પણ, ડ્રાફ્ટના સંબંધમાં કોઈ પણ વ્યક્તિ પાસેથી નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ બનાવવાની સત્તા ધરાવતા સત્તાધિકારીને આવી રીતે નિર્દિષ્ટ તારીખ પહેલાં પ્રાપ્ત થઈ શકે તેવા કોઈપણ વાંધા અથવા સૂચન પર વિચારણા કરશે.
- (૫) અગાઉના પ્રકાશન પછી નિયમો અથવા પેટા-કાયદા બનાવવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવતા નિયમ અથવા પેટા-કાયદાના ૬ [સત્તાવાર રાજપત્રમાં] પ્રકાશન એ નિર્ણાયક પુરાવો હશે કે નિયમ અથવા પેટા-કાયદો યોગ્ય રીતે બનાવવામાં આવ્યો છે.”

૧૪. અગાઉ જણાવેલી જોગવાઈ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે જેના દ્વારા કોઈપણ કેન્દ્રીય અધિનિયમ અથવા નિયમન, નિયમો અથવા પેટા-કાયદા બનાવવાની સત્તા, નીચેની શરતોને આધિન આપવામાં આવે છે. નિયમો અથવા પેટા-કાયદાઓ પ્રકાશન પછી બનાવવામાં આવે છે, તો પછી, તેણે કાયદાની કલમ ૩૬ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી જોગવાઈઓનું પાલન કરવું પડશે. અગાઉના પ્રકાશનનો અર્થ એ છે કે સંબંધિત સત્તામંડળે સૂચિત નિયમનો મુસદ્દો જાહેર કરવો જોઈએ જેથી તેનાથી અસરગ્રસ્ત

થવાની સંભાવના ધરાવતી વ્યક્તિઓની માહિતી માટે; મુસદ્દા નિયમ સાથે, જે તારીખે અથવા તે પહેલાં વાંધાઓ અથવા સૂચનો દાખલ કરવાની તારીખ નિર્દિષ્ટ કરે છે અને આ જરૂરિયાતોની પરિપૂર્ણતા પર, નિયમ સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે અને સત્તાવાર રાજપત્રમાં આવા પ્રકાશન પર, તે નિર્ણાયક પુરાવો હશે કે નિયમ યોગ્ય રીતે બનાવવામાં આવ્યો છે.

૧૪.૧ આ હકીકત પર કોઈ વિવાદ નથી, તાત્કાલિક દાવો ડ્રાફ્ટ નિયમોનું અગાઉ પ્રકાશન થયું છે. કલમ ૩૬ ની પેટા-કલમ (૧) એ પણ આદેશ આપે છે કે આવા સૂચિત નિયમ બોર્ડ સાથે પરામર્શ કર્યા પછી લાવી શકાય છે અને અહીં ઉપર નોંધ્યા મુજબ, જે સૂચના હેઠળ નિયમ ૯ (૪ બી) ને બદલવાની હતી તેની નકલ પર મી બોર્ડ સમક્ષ એજન્ડા નંબર ૭ પર ૧૨.૧.૨૦૧૬ (જોડાણ-D) પર યોજાયેલી તેની બેઠકમાં મૂકવામાં આવી હતી, જેમાં વિગતવાર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી અને જંતુનાશકોના ઉત્પાદન અને વેપારી માટે નાના સુધારાના સૂચન સાથે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. બેઠકના ઠરાવનો સારાંશ આ પ્રમાણે છે:

“નિયમો અને ફોર્મમાં સુધારા પર વિચારણા માટે જાહેરનામું નં. કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા **GSR ૮૪૦ (E)** તારીખ ૦૫.૧૧.૨૦૧૫.

એજન્ડામાં વિગતવાર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી અને જંતુનાશકોના ઉત્પાદક અને વેપારી માટે નિર્ધારિત લાયકાતમાં નાના સુધારાઓના સૂચન સાથે તેને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જે નીચે મુજબ છે:

૧. ટેકનિકલ ગ્રેડના જંતુનાશકોના ઉત્પાદક માટે:—રસાયણશાસ્ત્ર/કૃષિ રસાયણશાસ્ત્રમાં ડોક્ટરેટ અથવા કેમિકલ એન્જિનિયરિંગમાં

M.Tech/M.S.

૨. જંતુનાશક રચનાના ઉત્પાદક માટે:એક વિષય તરીકે રસાયણશાસ્ત્ર સાથે

કૃષિ/વિજ્ઞાનમાં ડિગ્રી.”

આ પ્રસ્તાવિત મુસદ્દો છે જે અગાઉ મુસદ્દા જાહેરનામામાં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો હતો અને બોર્ડ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યો હતો અને તે આકાર લેતો હોવો જોઈએ અથવા અંતિમ જાહેરનામામાં ખીલ્યો હોવો જોઈએ.હકીકતમાં, ૧૨.૧.૨૦૧૬ પર યોજાયેલી જંતુનાશકો બોર્ડની બેઠકની કાર્યવાહી અથવા કાર્યવૃત્તની પુષ્ટિ ૮.૨.૨૦૧૭ પર યોજાયેલી બોર્ડની ૫૩મી બેઠકમાં કરવામાં આવી હતી.સૌથી વધુ જાણીતા કારણોસર, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તેનો અમલ કરવા માટે કોઈ ઉપાય કરવામાં આવ્યો ન હતો.૩.૨.૨૦૨૨ ના તેના સોગંદનામામાં, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે જંતુનાશકો બનાવવા માટે, ડ્રાફ્ટ નોટિફિકેશન હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી લાયકાત માત્ર ગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી હતી.આશ્ચર્યજનક રીતે, આ ડ્રાફ્ટ સૂચના જે

બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું તે ફળદાયી બન્યું ન હતું પરંતુ ડ્રાફ્ટ સૂચના હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી લાયકાતના સ્થાને અને બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ, એક અલગ લાયકાત એટલે કે રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં અનુસ્નાતક ડિગ્રી અથવા એક વિષય તરીકે સમકક્ષ હવે વિવાદિત સૂચના હેઠળ સૂચવવામાં આવી છે.કલમ ૩૬ હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા ફરજિયાત છે.નિયમમાં સુધારો કરવા માટે, કેન્દ્ર સરકારે તે હેઠળ નિર્ધારિત બે શરતોને સંતોષવી પડશે, એટલે કે:

(૧) જંતુનાશકો બોર્ડની સલાહ લો; અને

(૨) સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામાનું અગાઉનું પ્રકાશન.

કલમ ૩૬ ની પેટા-કલમ (૧) સૂચવે છે કે, સત્તાવાર રાજપત્રમાં અગાઉના પ્રકાશન દ્વારા, કેન્દ્ર સરકાર નિયમો બનાવી શકે છે. આ કાયદા હેઠળ સૂચવવામાં આવેલી પ્રક્રિયાગત બાંધધરીનું પાલન કરવું જરૂરી છે કારણ કે અન્યથા તે વૈધાનિક જોગવાઈમાં ખોટી હોવાનું જણાય છે. જો કે કેન્દ્ર સરકારે કલમ ૩૬ની પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈ પર આધાર રાખ્યો છે અને દલીલ કરી છે કે તેણે તેની સાથે પરામર્શ કરીને છૂટછાટ આપી છે. બોર્ડ અને ત્યારબાદ તેણે નિયમના પ્રકાશનની તારીખથી છ મહિનાની અંદર એજન્ડા આઈટમ નંબર ૭ પર બોર્ડની તેની પૃષ્ઠ મી બેઠકમાં તેને મૂકીને બોર્ડની સલાહ લીધી છે અને આંશિક રીતે કહ્યું છે કે દલીલ સ્વીકારવાને પાત્ર છે. કેન્દ્ર સરકારે બોર્ડની સલાહ લેવાનું છોડી દીધું હોવાના સ્વ-દાવા સિવાય એકથી વધુ કારણોસર સ્વીકાર કરી શકાતો નથી, એટલે કે (૧) કેન્દ્ર સરકારના દસ્તાવેજો સરકારે નિર્ણય લીધો હોવાનું જાહેર કરતા નથી અને (૨) બોર્ડની સલાહ લેવાનું કારણ દસ્તાવેજોમાંથી બહાર આવતું નથી. હકીકત એ છે કે વિવાદિત સૂચના પણ નિર્ધારિત બે શરતોમાંથી એકને સંતોષતી ન હતી, એટલે કે સત્તાવાર રાજપત્રમાં નિયમના અગાઉના પ્રકાશન. આથી, વિવાદિત જાહેરનામું બે શરતોની કસોટીમાં ટકી શકશે નહીં અને તેથી, કેન્દ્ર સરકારને નવા મુસદ્દા જાહેરનામાના પ્રકાશનના તબક્કાથી અથવા બોર્ડ સાથે પરામર્શ કરીને કાર્યવાહી શરૂ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે તેને રદ કરવામાં આવશે.

૧૫. શ્રી દેવાંગ વ્યાસ દ્વારા આ દલીલ કરવાનો નબળો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે કે સ્પેશ્યલ સિવિલ એપિલિકેશન સંતુષ્ટ છે એટલે કે, આક્ષેપિત જાહેરનામાની પ્રકાશન તારીખથી ચાર વર્ષ પછી અને વિલંબના આધારે, તે બરતરફ કરવા માટે જવાબદાર છે. સુધારેલી જોગવાઈનું સાદું વાંચન સૂચવે છે કે જાહેરનામાના પ્રકાશનની તારીખથી શરૂ

કરીને એટલે કે પેટા-નિયમ (૪ બી) ની જોગવાઈ હેઠળ બે વર્ષ સુધી કાર્યવાહીનું કારણ પીડિત વ્યક્તિ માટે ઉપલબ્ધ છે, વિવાદિત જાહેરનામા હેઠળ નિર્ધારિત લાયકાત મેળવવા માટે બે વર્ષની સમયમર્યાદા આપવામાં આવી છે અને ઉપરોક્ત બે વર્ષનો સમયગાળો સમાપ્ત થયા પછી, અરજદારોએ પ્રતિવાદીને ૩૦.૭.૨૦૨૦ પર રજૂઆત કરી હતી, જેમાં આક્ષેપિત જાહેરનામામાં સુધારો કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી કારણ કે તે જંતુનાશક દવાના ઉત્પાદન માટે લાયકાતની પ્રિસ્ક્રિપ્શન સાથે સંબંધિત છે. પરિશિષ્ટ-ઇ (સામૂહિક રીતે).ઉપરોક્ત વિનંતી અથવા પ્રાર્થનાને ધ્યાનમાં ન લેવા માટે ૨૨.૧૨.૨૦૨૦ તારીખના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા જાણ કરવામાં આવતા, વર્તમાન અરજી ૧૫.૨.૨૦૨૧ પર રજૂ કરવામાં આવી છે.

૧૬. કુસુમ ઈન્ગોટ્સ એન્ડ એલોયસ લિમિટેડના દાવો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત. વિ. ભારત સંઘે (૨૦૦૪) ૬માં અહેવાલ આપ્યો હતો કે એસ. સી. સી. રપજએ એવું માન્યું છે કે કાર્યવાહીનું કારણ ત્યારે જ ઊભું થશે જ્યારે કાયદાની જોગવાઈઓ અથવા તેમાંથી કેટલીક અમલમાં મૂકવાથી વાદી એટલે કે પીડિતને નાગરિક અથવા દુષ્ટ પરિણામો મળશે.વધુમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે રિટ કોર્ટ બંધારણીય પ્રશ્નને શૂન્યાવકાશમાં નક્કી કરશે નહીં.

૧૭. અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓને વ્યક્તિગત સુનાવણી પૂરી પાડવી એ કાયદાની કલમ ૩૬ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ આંતરિક પદ્ધતિ છે. તારીખ ૦૯.૧૧.૨૦૧૬ (પરિશિષ્ટ-B) ના ડ્રાફ્ટ નોટિફિકેશનનું સાદું વાંચન સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે ડ્રાફ્ટ નિયમોની નોટિસ તમામ વ્યક્તિઓને માહિતી માટે આપવામાં આવી હતી, જેઓ જપ દિવસની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં વાંધા અથવા સૂચનો દાખલ કરવા માટે તેમને બોલાવીને પ્રભાવિત થવાની

સંભાવના છે.આમ, ઓડી અલ્ટરમ પાર્ટેમ આદેશ ના સિદ્ધાંતને અનુસરવા માટે, વાંધાઓ મંગાવવામાં આવ્યા હતા.

૧૮. રજા બુલંદ સુગર કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધના દાવો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે.યુ. પી. મ્યુનિસિપાલિટીઝ એક્ટ (૧૯૧૬ નો ૨) ની કલમ ૧૩૧ (૩) ની તપાસ કરતી વખતે મ્યુનિસિપલ બોર્ડ, રામપુરએ **AIR ૧૯૬૫ SC ૮૮૫** માં અહેવાલ આપ્યો હતો, જે નીચે મુજબની દરખાસ્તો અને ડ્રાફ્ટ નિયમોના પ્રકાશન સાથે વ્યવહાર કરે છે:

“૯. આ આપણને કાયદામાંની જોગવાઈ ફરજિયાત છે કે ડિરેક્ટરી તે નક્કી કરવાના માપદંડ તરીકે આપણે ઉપર જે કહ્યું છે તેના પ્રકાશમાં વર્તમાન કાયદાના તથ્યો અને સંજોગોની તપાસ તરફ દોરી જાય છે.આપણે જે જોગવાઈ સાથે સંબંધિત છીએ, એટલે કે કલમ ૧૩૧ (૩) ને બે ભાગોમાં વહેંચી શકાય છે.પ્રથમ ભાગ જણાવે છે કે બોર્ડ દરખાસ્તો અને મુસદ્દા નિયમો પ્રકાશિત કરશે, સાથે સાથે દરખાસ્તો અથવા મુસદ્દા નિયમો સામે વાંધાઓ આમંત્રિત કરવાની સૂચના નોટિસના પ્રકાશનના પખવાડિયાની અંદર પ્રકાશિત કરશે (જુઓ એસસી. III).બીજા ભાગમાં પ્રકાશનની રીતની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે અને તે રીત કલમ '૯૪ (૩) અનુસાર છે.આપણે સૌ પ્રથમ જેને આપણે એસ નો પ્રથમ ભાગ કહીએ છીએ તેની સાથે વ્યવહાર કરીશું. ૧૩૧ (૩).આ જોગવાઈ કરવેરા સાથે સંબંધિત છે.દરખાસ્તો અને મુસદ્દા નિયમોના પ્રકાશન માટે જોગવાઈ કરવાનો ઉદ્દેશ નગરપાલિકાના રહેવાસીઓ પાસેથી વાંધાઓ આમંત્રિત કરવાનો છે, જેમણે કર ચૂકવવો પડે છે.આવા પ્રકાશનનો હેતુ દેખીતી રીતે લોકશાહી પ્રક્રિયાને આગળ વધારવાનો અને કરવેરાથી પ્રભાવિત થવાની સંભાવના ધરાવતા લોકો પર તેને લાદતા

પહેલા તેમની વાત સાંભળવાની વાજબી તક પૂરી પાડવાનો છે.તે સાચું છે કે આખરે તે બોર્ડ પોતે જ છે જે કરવેરાના દાવો દરખાસ્તોનું સમાધાન કરે છે અને તેને મંજૂરી માટે સરકાર અથવા નિર્ધારિત સત્તામંડળને રજૂ કરે છે.તેમ છતાં, અમને કોઈ શંકા નથી કે આ પ્રકાશન પાછળનો ઉદ્દેશ કરવેરાની દરખાસ્તો પર સામાન્ય રીતે કરદાતાઓની પ્રતિક્રિયા શોધવાનો છે, અને જો સામાન્ય રીતે કરદાતાઓની પ્રતિક્રિયા અસ્વીકૃતિની હોય તો બોર્ડ દરખાસ્તોને એકસાથે છોડી શકે છે અને તેમની સાથે આગળ ન વધી શકે તે ચોક્કસ દાવો ખૂબ જ સારી રીતે હોઈ શકે છે.વધુમાં દરખાસ્તોના પ્રકાશન દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ હેતુ, ખાસ કરીને કરદાતાઓ પાસેથી, તેમના પર લાદવામાં આવતા સૂચિત કરવેરા સામે વાંધાઓ આમંત્રિત કરવાનો હતો, વિધાનસભાએ તેના ડહાપણમાં વિચાર્યું કે એસ. ના આ ભાગનું પાલન કરવું. ૧૩૧ (૩) અનિવાર્યપણે તે હેતુને પૂર્ણ કરશે.આ સંજોગોમાં જો આપણે એવું માનીએ કે આ કલમ ૧૩૧ (૩) નો ભાગ માત્ર ડિરેક્ટરી હતો, જે સેકમાં પૂરી પાડવામાં આવેલી ખૂબ જ વિસ્તૃત પ્રક્રિયાનો સંપૂર્ણ હેતુ હતો.૧૩૧ કરવેરા લાદવા માટે ૧૩૫ સુધી પહોંચવું અર્થહીન બની જશે, કારણ કે તે પ્રક્રિયાનો મુખ્ય આધાર બોર્ડની દરખાસ્તો પર કરદાતાઓના વાંધાઓની વિચારણા છે.જો આપું પ્રકાશન માત્ર ડિરેક્ટરી હોય, તો બોર્ડ તેનું પાલન કર્યા વિના કર વસૂલવા માટે આગળ વધી શકે છે અને તે કર લાદવામાં આવે તે પહેલાં કાયદામાં પૂરી પાડવામાં આવેલી સમગ્ર વિસ્તૃત પ્રક્રિયાને નિર્થક બનાવશે.તેથી અમારો અભિપ્રાય છે કે કલમ ૧૩૧ (૩) નો આ ભાગ ફરજિયાત છે અને કોઈપણ કર લાદવામાં આવે તે પહેલાં તેનું કડક પાલન કરવું જરૂરી છે.અમે કલમ ૧૩૧ (૩) ના અર્થઘટનને પછીથી ધ્યાનમાં લઈશું, પરંતુ અમને કોઈ શંકા નથી કે વર્તમાન દાવો , કલમ ૧૩૧ (૩)

હોવા છતાં, વિધાનસભાનો ઈશદો હતો કે આપણે જેને કલમ ૧૩૧ (૩) નો પ્રથમ ભાગ કહીએ છીએ તેમાં જોગવાઈ મુજબ પ્રકાશન હોવું જોઈએ.તેથી અમે માનીએ છીએ કે કલમ ૧૩૧ (૩) નો આ ભાગ તેની ભાષા, જે હેતુ માટે તે ઘડવામાં આવ્યો છે, જે સેટિંગમાં તે દેખાય છે અને વિધાનસભાના ઈરાદાને ધ્યાનમાં રાખીને ફરજિયાત છે, જે દેખીતી રીતે છે કે કરદાતાને સાંભળ્યા વિના કોઈ કર લાદવો જોઈએ નહીં.છેવટે, જો જોગવાઈનો આ ભાગ ફરજિયાત ગણવામાં આવે તો અમે કોઈને પણ ગંભીર સામાન્ય અસુવિધા અથવા અન્યાય જોતા નથી; બીજી તરફ જો જોગવાઈનો આ ભાગ ડિરેક્ટરી માનવામાં આવે તો તે કરદાતાઓ માટે અન્યાયી હશે, કારણ કે તેની અવગણના તેમને દરખાસ્તો અને ડ્રાફ્ટ નિયમો સામે વાંધો ઉઠાવવાની તકથી વંચિત રાખશે.તેથી અમે માનીએ છીએ કે કલમ ૧૩૧ (૩) નો આ ભાગ ફરજિયાત છે.”

૧૯. તાત્કાલિક દાવો મેળવેલા તથ્યો દર્શાવે છે કે ડ્રાફ્ટ નિયમો ૦૯.૧૧.૨૦૧૬ પર સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા.મુસદ્દા નિયમો હેઠળ, જે લાયકાત જારી કરવા માટે સૂચવવામાં આવી હતી જંતુનાશકોની રચનાનું ઉત્પાદન એક વિષય તરીકે રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ અથવા વિજ્ઞાનમાં સ્નાતકની ડિગ્રી હતી, જ્યારે અંતિમ જાહેરનામામાં જે બહાર પાડવામાં આવ્યું છે, તે રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર અથવા કૃષિ રસાયણશાસ્ત્ર સાથે વિજ્ઞાનમાં માસ્ટર ડિગ્રી અથવા એક વિષય તરીકે સમકક્ષ છે.આમ, પ્રકાશિત થયેલું અંતિમ જાહેરનામું ડ્રાફ્ટ જાહેરનામા સાથે સુસંગત નથી.લાયકાત વધારવા માટે કોઈ વાજબીપણું આપવામાં આવ્યું નથી.પ્રતિવાદીએ આ આધાર પર તેને યોગ્ય ઠેરવવાની માંગ કરી છે કે તેણે આઈસીએઆરની સલાહ લીધી હતી જે કલમ ૩૬ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ

સૂચવવામાં આવેલી સત્તા સિવાયની સત્તા છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જંતુનાશકો બોર્ડની સલાહ લેવામાં આવી ન હતી.

૨૦. અહીં ઉપર નોંધ્યા મુજબ, ભારત સંઘ દ્વારા એવી દલીલ કરવાનો નબળો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે કે કલમ ૩૬ની પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈ હેઠળ તાકીદની કલમ લાગુ કરવામાં આવી છે.જો કે, આવી તાકીદની કલમ લાગુ કરવામાં આવી છે તે બતાવવા અથવા સ્થાપિત કરવા અથવા સાબિત કરવા માટે દફતર પર કોઈ સામગ્રી મૂકવામાં આવી નથી.આ દલીલ એ સરળ કારણોસર પણ સચોટ નથી કે જંતુનાશકો બોર્ડ દ્વારા ૧૨.૦૧.૨૦૧૬ પર યોજાયેલી તેની ૫૨મી બેઠકમાં મંજૂર કરાયેલ ડ્રાફ્ટ જાહેરનામું મોકલીને બોર્ડની સલાહ લેવામાં આવી હતી અને ૦૮.૦૨.૨૦૧૭ પર યોજાયેલી ૫૩મી બેઠકમાં ઉપરોક્ત મિનિટ્સની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.બોર્ડની ૫૨મી બેઠકમાં, જે પરિશિષ્ટ-ડીમાં છે, તેમાં એક વિષય તરીકે રસાયણશાસ્ત્ર સાથે કૃષિ/વિજ્ઞાનમાં ગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી તરીકે જંતુનાશક ફોર્મ્યુલેશનના ઉત્પાદકને જારી કરવા માટેની લાયકાતને મંજૂરી આપવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને બોર્ડ દ્વારા ૦૮.૦૨.૨૦૧૭ પર યોજાયેલી તેની બેઠકમાં આની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી અને ૦૮.૦૨.૨૦૧૭ પર યોજાયેલી બોર્ડની ૫૪મી બેઠકમાં ૦૮.૦૨.૨૦૧૭ ની ૫૩મી બેઠકના કાર્યસૂચિઓની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી.

૨૧. કાર્યસૂચિની આઈટમ નંબર ૭ પર ૦૩.૦૪.૨૦૧૮ પર યોજાયેલી બોર્ડની બેઠકમાં, ૦૪.૧૦.૨૦૧૭ (વર્તમાન અરજીમાં આક્ષેપ કરાયેલ) તારીખના જાહેરનામાને મંજૂરી આપવામાં આવી હોવા છતાં, ઉપરોક્ત લાયકાત ડ્રાફ્ટ સૂચનામાં ક્યારેય પ્રકાશિત કરવામાં આવી ન હતી કે સત્તાવાર રાજપત્રમાં અગાઉના પ્રકાશન દ્વારા વાંધાઓ બોલાવવામાં આવ્યા ન

હતા અને આ કારણોસર પણ, વિવાદિત જાહેરનામાને ટકાવી શકાતી નથી. જે વ્યક્તિઓને વાંધા અને સૂચનો દાખલ કરવાની મંજૂરી આપીને લાયકાતમાં ફેરફારથી અસર થવાની સંભાવના હોય તેમને તક ન આપવી એ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન હશે.

૨૨ એ. આઈ. આર. ૧૯૯૧ એસ. સી. ૭૧૧ માં નોંધાયેલા સૈયદ હસન રસૂલ ગુમા અને અન્યો વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્યોના દાવો માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૨. કાયદાની કલમ ૧૧ (એ) માસ્ટર પ્લાન અને ઝોનલ ડેવલપમેન્ટ પ્લાનમાં ફેરફાર કરવાની પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે. તેની પેટા-કલમ (૩) એ જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ પણ યોજનામાં કોઈ ફેરફાર કરતા પહેલા, સત્તામંડળ અથવા કેન્દ્ર સરકાર નોટિસમાં નિર્દિષ્ટ તારીખ પહેલાં સૂચિત ફેરફારના દાવો વ્યક્તિઓ પાસેથી વાંધાઓ અને સૂચનો આમંત્રિત કરતી નોટિસ પ્રકાશિત કરશે. આ એવા લોકોને વાંધા અને સૂચનો દાખલ કરવાની તક આપવા માટે છે કે જેઓ યોજનાના ફેરફારથી પ્રભાવિત થવાની સંભાવના છે. ખરેખર, રસ ધરાવતી વ્યક્તિઓ અથવા અસરગ્રસ્ત થવાની સંભાવના ધરાવતી વ્યક્તિઓને નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર તેમના વાંધાઓ અને રજૂઆતો દાખલ કરવાનો અધિકાર છે. તેમને સક્ષમ અધિકારીઓ દ્વારા વાંધાઓને ધ્યાનમાં લેવાનો વધુ અધિકાર છે. જે વ્યક્તિઓના અધિકારો અથવા હિતોને ગુસ્સાન થવાની સંભાવના હોય તેમને આવી સૂચના આપવી હંમેશા ફરજિયાત ગણવી જોઈએ. અન્યથા, તે સૂચિત કાર્યવાહી સામે વાંધાઓ અને સૂચનો આમંત્રિત કરીને જાહેર સૂચના આપવાના હેતુને નિષ્ફળ બનાવશે.”

૨૩. આઈટીસી ભદ્રાચલમ પેપરબોર્ડ્સ અને અન્ય વિ. ની બાબતમાં. મંડલ મહેસૂલ

અધિકારી, એ. પી. અને અન્યોએ ૧૯૯૬ (૬) એસ. સી. સી. ૬૩૪ માં અહેવાલ આપ્યો હતો, તે નીચે મુજબ ગણવામાં આવે છે:

“૧૭. શ્રી સોરાબજીએ તેમની દલીલના સમર્થનમાં અમુક નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો, જેના સંદર્ભ આદેશ હશે. પ્રથમ નિર્ણય બેંગલોર વૂલન, કોટન એન્ડ સિલ્ક મિલ્સ કંપની લિમિટેડ વિ.કોર્પ.બંધારણીય બેન્ચ દ્વારા પ્રસ્તુત બેંગલોર શહેર.મ્યુનિસિપલ ટેક્સ વસૂલવાની પ્રક્રિયા સિટી ઓફ બેંગલોર મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટ, ૧૯૪૯ (૧૯૪૯નો ૬૯) ની કલમ ૯૮માં આપવામાં આવી છે.તે જરૂરી છે કે કર લાદવાનો ઇરાદો ધરાવતો ઠરાવ સત્તાવાર રાજપત્રમાં અને સ્થાનિક અખબારોમાં પ્રકાશિત થવો જોઈએ.દર ચૂકવનારાઓ આવા પ્રકાશનના જવાબમાં તેમના વાંધાઓ રજૂ કરી શકે છે, જેના પર વિચારણા કર્યા પછી કોર્પોરેશન ઠરાવ દ્વારા કર અથવા ફરજ વસૂલ કરી શકે છે જે સત્તાવાર રાજપત્રમાં અને સ્થાનિક અખબારોમાં પણ પ્રકાશિત થવું જરૂરી છે.કોર્પોરેશને કરવેરા વસૂલવાનો ઠરાવ પસાર કર્યો હતો પરંતુ કરવેરા વસૂલવાની સૂચના રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવી ન હતી.આ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તા દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત બિન-પ્રકાશન કર લાદવાની કાયદેસરતા માટે ઘાતક હતું.હરલા વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય અને કેરળ રાજ્ય વિરુદ્ધ પી. જે. જોસેફમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર રિલાયન્સ મૂકવામાં આવ્યું હતું.બંધારણીય ખંડપીઠે એવું નથી કહ્યું કે સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશનની જરૂરિયાત ફરજિયાત નથી અથવા તે ડિરેક્ટરી છે.તેમાં માત્ર એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૩૮ (૧) ઉપરોક્ત ખામી/અનિયમિતતાને દૂર કરે છે.કલમ ૩૮ (૧) પૂરી પાડે છે કે

“આ અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈપણ કાર્ય અથવા કાર્યવાહીની માત્ર આ આધાર પર પૂછપરછ કરવામાં આવશે નહીં.

(બી) આવા કાર્ય અથવા કાર્યવાહીમાં કોઈ ખામી અથવા અનિયમિતતા કે જે કેસના ગુણદોષને અસર કરતી નથી.

બંધારણીય ખંડપીઠે જણાવ્યું હતું કે કલમ ૩૮ (૧) (બી) માં જોગવાઈ છે

"તે સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ છે અને તે અધિનિયમ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ કાર્ય અથવા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીમાં કોઈપણ ખામીને માન્ય કરે છે અને તેને આવા કાર્ય અથવા કાર્યવાહીમાં ખામી અથવા અનિયમિતતાના આધારે પૂછપરછ કરવામાંથી મુક્ત કરે છે જે કેસની ગુણવત્તાને અસર કરતી નથી.

કોર્ટે એ હકીકતનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે ઉપરોક્ત ઠરાવ હતો તે અખબારોમાં પ્રકાશિત થતું હતું અને તેનાથી અસરગ્રસ્ત લોકોને પણ જણાવવામાં આવતું હતું અને આ રીતે તે જાણીતું હતું. કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે તેને સરકારી રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરવામાં નિષ્ફળતા લાદવાની ગુણવત્તાને અસર કરતી નથી અને તેથી, વસૂલાતની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવી શકાય નહીં. એવું ન કહી શકાય કે ઉપરોક્ત નિર્ણય શ્રી સોરાબજીના પ્રસ્તાવને કોઈપણ રીતે સમર્થન આપે છે. આ સમગ્ર નિર્ણય ઉપરોક્ત કાયદાની કલમ ૩૮ (૧) (બી) ની જોગવાઈ અને તેની અસર પર આધારિત હતો.

૧૪. વનનાબૂદીના કારણોસર, અમે નીચેના હુકમો પસાર કરવા આગળ વધીએ છીએ

હુકમ

- (૧) વિશેષ દિવાની અરજી ને મંજૂરી છે.
- (૨) પ્રથમ પ્રતિવાદી (પરિશિષ્ટ-એ) દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ભારતના રાજપત્રમાં પ્રકાશિત થયેલ વિવાદિત જાહેરનામું **No.GSR/૧૨૨૯ (E)** તારીખ ૦૪.૧૦.૨૦૧૭, આથી રદ કરવામાં આવે છે.
- (૩) પ્રતિવાદીઓ તારીખ ૦૯.૧૧.૨૦૧૬ (જોડાણ-B) ના મુસદ્દા જાહેરનામાના તબક્કાથી આગળ વધવા અથવા જંતુનાશકો અધિનિયમ, ૧૯૬૮ અને તે હેઠળ

બનાવેલા નિયમો અનુસાર નવું જાહેરનામું બહાર પાડવા માટે સ્વતંત્ર છે, જો યોગ્ય માનવામાં આવે તો.

(જ) ૨૦૨૧ની સિવિલ એપિલેશન (સ્ટે માટે) નંબર ૧ વિચારણા માટે અસ્તિત્વમાં નથી કારણ કે બાબતનો નિકાલ ગુણદોષના આધારે કરવામાં આવ્યો છે અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(પ) ખર્ચમાં સરળતા રહે.

(મુખ્ય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અરવિંદ કુમાર)

(ન્યાયમૂર્તી શ્રી આશુતોષ શાસ્ત્રી)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.